

СЕКЦІЯ 7

ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ ТА ЇХ АНАЛІЗ

К.е.н., доц. Волощук Л.О.

СТАНОВЛЕННЯ ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ЯК ПОСТАЧАЛЬНИКА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ РЕСУРСІВ ДЛЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

Одеський національний політехнічний університет, Одеса

Сучасна економіка характеризується високим рівнем турбулентності, динамічності та мінливості. Відповідно до теорії циклів за періодами кризи мають слідувати періоди стрімкого розвитку, заснованого на інноваційній активності економічних суб'єктів. Розвиток економічних, зокрема виробничих, систем в умовах інноваційної економіки потребує наявності якісних інноваційних, зокрема інтелектуальних, ресурсів, що звичайно мають формуватися переважно в освітньо-науковому секторі.

Проте, останні 20 років в Україні спостерігається функціонування та розвиток освіти, науки та бізнесу дещо відокремлено один від одного. Освіта, закута в стандарти та численну звітність, залишається більш теоретичною, ніж практичною, та не встигає за появленням в світовій практиці новітніх знань та технологій. Наука, внаслідок довготривалих обмежень у фінансуванні, втрачає свою динамічність та результативність, та, відповідно, затребуваність у соціальній та виробничій сфері. Бізнес не асоціює вищі навчальні заклади з виробниками та постачальниками якісних інтелектуальних ресурсів та інноваційних рішень, та переважно бореться з проблемою пошуку джерел фінансування неефективної діяльності замість пошуку шляхів підвищення ефективності за рахунок впровадження інноваційних знань та технологій.

Це обумовлює необхідність: активізації науково-дослідної діяльності навчальних закладів, спрямованої на розв'язання актуальних проблем економіки та суспільства; розвитку співробітництва вищих навчальних закладів з підприємствами – з метою сприяння процесам інноваційного розвитку виробничих підприємств за рахунок впровадження результатів наукових досліджень та розробок навчальних закладів; впровадження компетентнісного підходу в освіті та навчальному процесі - з метою формування необхідних та відповідних сучасним потребам ринку праці професійних компетенцій випускників.

Тому актуальним та цікавим є дослідження досвіду технічних університетів країн Європейського Союзу, де останні 20 років на державному та загальноєвропейському рівні реалізується політика інтеграції освіти, науки та бізнесу задля розв'язання завдань інноваційного розвитку європейської економіки.

Місія багатьох технічних університетів Європи формується в поєднанні трьох компонент: освіта, наукові дослідження та соціальна корисність. Отже, освіта та наукові дослідження мають бути спрямовані на задоволення існуючих потреб підприємств та суспільства (останні, як правило, визначаються регіональними, національними та загальноєвропейськими органами влади), а результати досліджень та прикладних розробок мають обов'язково повертатись в навчальний процес, проявляючись в удосконаленні освітніх програм. Цей нерозривний циклічний зв'язок формує двосторонній трансфер знань та технологій із освітньо-наукового сектору в сферу виробництва та суспільство та *viceversa*, що забезпечує комерціалізацію

наукових досліджень та розробок, високу конкурентоспроможність випускників на динамічному ринку праці, затребуваність навчального закладу як основного виробника та постачальника якісних інтелектуальних ресурсів, та, як наслідок, зростання рівня його фінансової ефективності.

Формування такого продуктивного зв'язку означених компонент потребує від навчального закладу налагодження системи стійкого взаємовигідного співробітництва з реальним сектором економіки та органами влади та самоврядування.

Можна зазначити такі ключові напрямки розвитку технічних університетів країн ЄС в сфері двосторонньої співпраці з метою спрямованості освітньої та наукової діяльності на розв'язання актуальних фундаментальних проблем та прикладних завдань інноваційного розвитку економіки:

- участь у спільних європейських, міжрегіональних та національних проектах, що фінансуються за рахунок відповідних фондів та програм ЄС, національних та регіональних урядів, також із залученням до фінансування провідних промислових корпорацій;

- участь у спільних НДДКР з провідними промисловими корпораціями або виконання НДДКР на замовлення підприємств малого та середнього бізнесу;

- обов'язковий зворотній зв'язок, що передбачає впровадження результатів досліджень в навчальному процесі та залучення до виконання проектів широкого кола студентської молоді.

Останній напрямок, що й забезпечує інтеграцію науки і освіти, реалізується за допомогою таких механізмів: 1) до науково-дослідної діяльності активно залучаються студенти, зокрема студенти магістратури, та, як підсумок, всі магістерські роботи виконуються в рамках реалізації певних науково-дослідних проектів; 2) представники підприємств приймають безпосередню участь у розробці та удосконаленні навчальних планів та є членами навчально-методичних рад різних рівнів; 3) удосконалення навчальних планів та програм спрямоване на відповідність змісту освіти реальним потребам сучасних підприємств та розвитку відповідних ринків та технологій; 4) результати науково-дослідних проектів обов'язково відображаються в оновленні програм відповідних дисциплін; 5) до викладання залучаються не тільки викладачі університету, але й представники підприємств, в цьому випадку практичні модулі дисциплін звичайно викладаються на підприємствах; 6) як наслідок, традиційне навчання за принципом „від теорії до практики” доповнюється навчанням за інноваційним принципом „від практики до теорії”. В цьому й полягає реалізація компетентнісного підходу в навчанні.

Реалізація означених напрямів та механізмів розвитку університетів забезпечує:

- 1) послідовність фундаментальних та прикладних досліджень, де перші фінансуються переважно за рахунок державних (загальноєвропейських) фондів та закладають фундамент розв'язання значних соціально-економічних завдань, а другі – виступаючи розвитком перших, фінансуються вже за рахунок приватного сектору та спрямовані на задоволення певних інноваційних потреб підприємств;

- 2) інтеграцію освітньої та наукової діяльності, так як кожен окремий проект містить як наукову, так і освітню компоненту, що сприяє їх паралельному розвитку.

Така концепція діяльності вищого навчального закладу не є інноваційною або унікальною, вона властива більшості вищих технічних навчальних закладів країн ЄС та є результатом загальноєвропейської політики, спрямованої на інтеграцію освітньо-наукової, виробничої та соціальної сфери з метою забезпечення інноваційного розвитку економіки, що реалізується останні 20-30 років.

Проблеми розвитку інноваційних освітньо-наукових та інфраструктурних ініціатив вітчизняних вищих навчальних закладів загальновідомі. Порівняно з європейськими вишами вітчизняні мають інші стартові умови, перш за все регуляторні та фінансові. Отже, майже єдиним шляхом стає пошук стратегічних партнерів серед

підприємств реального сектору, зацікавлених в реалізації ініціатив та проектів, спрямованих на розвиток освітньо-наукової діяльності університету, та піднесенні її на якісно-новий рівень, що, в свою чергу, з часом забезпечить формування в середовищі університету якісних інтелектуальних та інноваційних ресурсів для забезпечення потреб розвитку підприємств-партнерів.

Ю.В. Ковтуненко

ІННОВАЦІЙНА ІНФРАСТРУКТУРА ЗА УЧАСТЮ ДЕРЖАВИ

Одеський національний політехнічний університет

Черговим етапом розвитку суспільства є побудова постіндустріальних країн. Таке суспільство характеризується домінуванням інтелектуального капіталу над промисловим. Постіндустріальні країни – це країни індустрії знань, переважаючого інтелектуального сектору економіки, високовиробнича промисловість, високоякісні послуги.

Перебудова країни на постіндустріальний лад не можлива без впровадження інноваційних знань. В свою чергу, впровадження інноваційних знань повним обсягом не можливе без втручання в цей процес держави.

Чимало джерел присвячено висвітленню проблем інноваційної структури України. Були виявлені основні питання обліково-аналітичного забезпечення підприємства в умовах інновацій [3] та формування інноваційної стратегії [4], розглянуті сучасні тенденції фінансування інновацій [6], створення людського капіталу, як рушійної сили наукових досліджень [7], роль технопарків і венчурних фондів [8-9].

На даний момент в Україні діє цільова програма "Створення в Україні інноваційної інфраструктури" на 2009-2013 роки (далі - Програма). Вона затверджена Постановою КМУ від 14 травня 2008 р.

Згідно з Постановою Державному агентству з питань науки, інновацій та інформатизації, Міністерству фінансів та іншим центральним органам виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям необхідно передбачати під час формування проектів державного та місцевих бюджетів на 2009-2013 роки видатки на виконання Програми виходячи з їх можливостей. Міністерствам, іншим центральним органам виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям необхідно подавати щороку до 10 лютого Державному агентству з питань науки, інновацій та інформатизації дані про хід виконання Програми для інформування до 15 березня Кабінету Міністрів України.

Метою Програми є створення у 2009-2013 роках в Україні інноваційної інфраструктури, здатної забезпечити ефективне використання вітчизняного науково-технічного потенціалу, підвищення рівня інноваційності та конкурентоспроможності національної економіки.

Джерелами фінансування є державний бюджет (103,92 млн. грн.), місцеві бюджети (79,4 млн. грн.) та інші джерела (73,68 млн. грн.).

Розглянемо проблеми інноваційної інфраструктури України та їх шляхи розв'язання.

Не в повному обсязі використовуються освітній та науковий потенціал, насамперед вищих навчальних закладів, у сфері інформаційно-комунікаційних, високих наукоємних технологій, а також інформаційні ресурси системи науково-технічної та

економічної інформації, зокрема бази даних технологій, науково-технічних досягнень.[1] Слід зазначити, що саме до базової інфраструктури належать суб'єкти, які забезпечують розвиток науково-технологічного та інноваційного потенціалу країни.

На тлі становлення постіндустріальної економіки все більшого значення в якості фактора економічного зростання набуває людський інтелект, творчі здібності людей, з'являється поняття "людський капітал". Активізація інноваційної діяльності неможлива без зміцнення відносин між наукою та освітою. Звідси необхідність вдосконалення освіти та мотивації творчих працівників до інновацій, стимулювання інтелектуальної праці.[7]

Програма передбачає створення у вищих навчальних закладах системи інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності. Зокрема, передбачається утворення:

- підрозділів з питань інтелектуальної власності – 25 од.; бізнес-інкубаторів – 25 од.;
- науково-виробничих та інноваційно-інвестиційних комплексів – 10 од.;
- структур, що надають допомогу з підготовки та впровадження інновацій – 10 од.[1]

В Україні не підтримується належним чином діяльність винахідників та науковців, що мають завершені науково-технічні розробки.

Існує таке поняття "технологічні парки". Саме вони є ефективною формою підтримки інноваційної діяльності. Технопарки – це масштабніші інноваційно-технологічні центри, в яких забезпечуються сприятливі умови для науково-технічних інноваційних проектів, що виконуються спільними зусиллями наукових центрів і промисловості.

На сьогодні в Законі "Про спеціальний режим інноваційної діяльності технопарків" нараховується 16 технопарків: "Напівпровідникові технології і матеріали, оптоелектроніка та сенсорна техніка" (м. Київ), "Інститут електрозварювання імені Є.О. Патона" (м. Київ), "Інститут монокристалів" (м. Харків), "Вуглемаш" (м. Донецьк), "Інститут технічної теплофізики" (м. Київ), "Київська політехніка" (м. Київ), "Інтелектуальні інформаційні технології" (м. Київ), "Укрінфотех" (м. Київ), "Агротехнопарк" (м. Київ), "Еко-Україна" (м. Донецьк), "Наукові і навчальні прилади" (м. Суми), "Текстиль" (м. Херсон), "Ресурси Донбасу" (м. Донецьк), "Український мікробіологічний центр синтезу та новітніх технологій" (УМБІЦЕНТ) (м. Одеса), "Яворів" (Львівська область), "Машинобудівні технології" (м. Дніпропетровськ). [2]

- На сьогодні працює 8 технопарків. Українські технопарки за минулий період – це:
- виконано проектів – 116;
 - створено нових робочих місць – 3551;
 - реалізовано інноваційної продукції на 12,3 млрд. грн (у т.ч. 1,7 млрд. грн. – експорт);
 - перераховано до бюджету –0,9 млрд. грн.;
 - державна підтримка інноваційних проектів склала 0,48 млрд. грн.. [10]

У Програмі передбаченим є захід щодо визначення великих підприємств, технопарків, наукових парків, за участю яких можуть бути утворені базові центри передачі технологій. Джерелом фінансування є державний бюджет. За рахунок державно, місцевого бюджету та інших коштів повинні бути створені на основі існуючої системи науково-технічної та економічної державної системи інформаційно-консультаційної підтримки інноваційної діяльності (зокрема, регіональних центрів науки – 25 од., демонстраційних центрів – 20 од., науково-дослідницьких центрів розвитку інновацій – 1 од., інститутів науково-технічної та інноваційної експертизи – 1 од.).

В Україні практично відсутні венчурні фонди та центри трансферу технологій. Венчурні фонди відносяться до допоміжної інфраструктури і є суб'єктами, що забезпечують процеси впровадження інновацій на всіх стадіях. Вони стоять на ряду з консультативними, інформаційними, лізинговими компаніями тощо.

Венчурний капітал пов'язаний із здійсненням ризикових проектів. Фірми венчурного капіталу (венчурні фонди), так само як і банки, надають фінансові кошти, необхідні для інновацій. Але такі фірми більш пристосовані до середи інноваційних досліджень, які характеризуються підвищеним ризиком провалу, відсутністю майна для застави, тривалістю очікування дієвих результатів. Венчурні фонди стають співвласниками підприємства, інвестують в нього капітал і отримують за це частку акцій. Отже, кошти вкладаються без матеріального забезпечення і з великим ризиком провалу. Проте при позитивному результаті подій венчурні фонди отримують прибуток, багаторазово окупають свої вкладення.

За оцінкою економістів, у 15 % випадків капітал, вкладений у проект, цілком втрачається; 25 % ризикових фірм несуть збитки протягом тривалішого часу, ніж передбачалося; 30 % — дають невеликий прибуток; 30 % — протягом декількох років багаторазово перебивають прибутком усі вкладені кошти. [8]

Згідно з Програмою в Україні очікується створення одного венчурного фонду. Головним розпорядником бюджетних коштів є Держінформнауки, Мінекономрозвитку, Агенство держмайна, Мінфін, Міненергоснабження. Джерелом фінансування вказані "інші джерела".

Взагалі основною формою підтримки інноваційної діяльності залишається фінансування з бюджету. У той же час, значну роль у фінансуванні інновацій відіграють наукові та венчурні фонди, комітети з науки, національні академії.

І ще однією проблемою, яка тісно переплітається з ризиком венчурних фондів, це комерціалізація результатів інноваційної діяльності. Комерціалізація іншими словами – це залучення наукових результатів в господарський обіг. Поширеним ризиком в інноваційній діяльності є невдала економічна оцінка інноваційного продукту. Тобто продукт, по закінченню його проектування чи виробництва, стає безмістовним для сучасного ринку. На нього не спостерігається очікуваного попиту. Держава повинна регулювати такі ситуації шляхом створення контрольних науково-дослідницьких установ певного типу, що раціонально виявляли би успішність того чи іншого продукту до стадії його розгорнутого фінансування.

Таким чином, на даний момент в Україні впроваджується інноваційна модель розвитку (2009 – 2013 рр.). Результати розвитку інноваційної інфраструктури в повному обсязі доцільно оцінити по закінченню терміну Програми, що уявляє собою тему для майбутнього дослідження й аналізу

Список літератури:

1. Постанова від 14 травня 2008 р. №477 . [Електронний ресурс]: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/447-2008-п/page2>
2. Закон України "Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків" від 16 липня 1999 р. [Електронний ресурс] : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/991-14>
3. http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/Popu/2011_2/7-11.pdf
4. http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/Popu/2011_2/7-7.pdf
5. http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/Popu/2011_2/7-5.pdf
6. http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/Popu/2011_1/7-4.pdf
7. http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/Popu/2012_1/297_299.pdf
8. http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/Popu/2010_1-2/7-3.pdf
9. http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/Popu/2010_1-2/7-2.pdf
10. <http://dknii.gov.ua/2010-09-09-12-22-00/2010-09-09-12-24-35/139-2010-10-07-08-58-30>

К.е.н., доц. Дорошук Г.А., Заложникова Н.В.

МОДЕЛЬ СУЧАСНОГО ЛІДЕРА

Одеський національний політехнічний університет

Лідер формує бачення, ставить цілі, задачі. Лідер повинен усвідомлювати і не тільки це бачення для себе і уміти мотивувати людей на досягнення цілей, вміти пояснювати, чому це важливо, навіщо це потрібно і що це дасть майбутньому.

Лідер завжди знаходиться в полі системи: оточенні та інформації. Уміння управляти цим полем – один з найважливіших навичок лідера. Жити в невидуманній реальності і марити лише мріями а ще об активно порівнювати свої ідеї плани думки з навколишнього реальністю. Вміти виділяти з безперервного потоку інформації потрібні відомості, розпізнавати корисні сигнали і трансформати їх у мети. Не ловити свій шанс, а методично формувати для його появи всі умови.

Саме ядро лідерства в першу чергу визначається лідером як людиною. Але щоб притягати до себе лідер повинен мати харизму. Як було сказано вище, харизматичний лідер сам по собі є привлекателем для інших. Такого лідера хочуть наслідувати і слідувати за ним. Його складно не поміти в натовпі. Тому харизматичність є невід'ємною складовою справжнього лідера. Непроста цьому феномену в політиці приділяється таке величезне значення, де харизматичність формують з допомогою спеціальних політтехнологій.

Крім харизматичності лідер має транслювати правильні переконання і нахидаючі ідеї. Це дає навколишнім їжу для роздумів. Наповнює лідера як посудину зсередини, створює внутрішній стрижень опору. Люди розуміють що за словами і зовнішнього оболонкою варто конкретну справу, конкретна думка, внутрішнє переконання. Говорячи мовою психології в цьому полягає внутрішня вирівняність людини.

Нарешті, лідер повинен мати певний набір якостей і умінь, які дозволяють йому розширювати своє поле впливу. На характеристиках і якості справжнього лідера будуються цілі феноменологічні теорії. Виділяють величезне число особливостей які необхідні лідерам. У різних дослідженнях їх налічується десятки а то й сотні.

Ключові сучасного лідера.

- бачення: справжній лідер повинен уміти дивитися вперед;
- мотивація: лідер повинен уміти стимулювати себе і свою команду;
- розпізнавання слабких сигналів: сучасний світ – змін, лідер має бути уважним до змін що відбуваються у зовнішньому світі і його команді
- гнучкість у поведінці: лідер повинен уміти реагувати не тільки швидко але, і володіти різними стратегіями поведінки

На додаток нижче наведений список, на мій погляд, найбільш важливих лідерських якостей:

Цілеспрямованість, внутрішня цілісність, системність мислення, допитливість, активність, ініціативність, бажання більшого, організованість, послідовність, комунікабельність, створення довіри, самовладання, сміливість, вміння чути і слухати.

І, звичайно, однією з найважливіших характеристик лідера може служити реалізація всіх цих навичок і умінь в поведінці. Будь-яке слово повинно втілюватися і діяти і вчинках. Якщо лідер бігато говорить і мало робить довіра до нього різко падає.

Як ми визначали один, із критеріїв що визначають лідера – це наявність послідовників або згуртованої команди здатної підтримати лідера в його прагненнях і починаннях. Скажи хто твоя команда, хто ті люди які слідуєть за тобою, і я скажу хто ти. Лідер не може існувати без підтримки і команди. Уміння знайти справжню команду і людей на яких можна покластися, характеризує справжнього лідера.

Лідером не народжуються, лідером стають. Відповідно до сучасних досліджень лідерський потенціал є кожного – питання в тому яким чином його можна розвивати і до яких меж. Взагалі кажучи, існують лідери абсолютно різних форматів. А зростання лідера може проходити в кілька етапів в залежності від компетенції і масштабів лідера може проходити в кілька етапів в залежності від компетенцій і масштабів лідерства. Ось ці сходи лідерського зростання:

1. Внутрішнє лідерство. Це базовий етап розвитку лідерської компетенції. Передумови для виникнення і розвитку лідерства. Людина повинна в першу чергу вміти керувати собою. Вміти мотивувати і налаштувати себе на роботу. Брати відповідальність за свої вчинки і тримати ситуацію під контролем.

2. Ситуативна або контекстна лідерство. Проявляється коли людина бере роль лідера в залежності від ситуації і в конкретному контексті. На ньому тимчасова відповідальність за те, що відбувається. Найчастіше такі лідери мотивуються необхідністю, ніж можливістю.

На приклад в екстремальній ситуації коли сам контекст диктує необхідність появи лідерських якостей. Якщо не я, то хто? Коли ж актуальність ситуації спадає людина знімає з себе лідерську роль і повертається до щоденних занять.

3. Командне або тактичне лідерство. Лідер постійно керує своєю командою і є її натхненником. Бере ініціативу в свої руки протягом великого проміжку часу. Відповідає за свою команду і її членів. Зазвичай ставить тактичні цілі і прагне до їх досягнення.

4. Системне або стратегічне лідерство. Лідер керує всією системою в цілому. Це лідер лідерів. Тобто він керує керівниками-лідерами. Ставить стратегічні цілі, формує бачення компанії, визначає далекосяжні і перспективи розвитку. Він навіть не мотивує, він надихає.

Філіппов В.Ю.

НОРМАТИВНО-ЗАКОНОДАВЧІ ЗАСАДИ ІСНУВАННЯ БІЗНЕС-ІНКУБАТОРІВ В УКРАЇНІ

Науковий керівник: к.е.н., доц. кафедри обліку, аналізу та аудиту, Ковтуненко К.В.

Одеський національний політехнічний університет, Одеса

Своєчасний розвиток інноваційної та економічної діяльності на державному рівні є одним з важливіших системних факторів підвищення рівня конкурентоспроможності національної економіки.

Світовий досвід свідчить, що розвинута інноваційна інфраструктура сприяє науково-технологічному інноваційному розвитку. Діяльність бізнес, інноваційних та технологічних центрів, бізнес-інкубаторів сприяє трансферу технологій від науки до економіки, а також регіональному економічному розвитку. За останні 10 років спостерігається дуже активний зріст кількості цих центрів в країнах Євросоюзу, Сполучених Штатах та навіть у Російській Федерації.

Якщо більш детально розглянути фінансування бізнес-інкубаторів в цих країнах – виявляється, що до 70% витрат може покривати саме державні програми підтримки, а як інші відсотки можуть бути фінансовані, наприклад, мережами бізнес-ангелів, посівними і венчурними фондами, інститутами розвитку та ін. Російська Федерація вже почала переймати світовий досвід, адже за даними Національної співдружності бізнес-інкубаторів за останні 3 роки відкрилося близько 1000 бізнес-інкубаторів і інноваційних центрів.

Аналіз законодавчих нормативних актів та документів з питань регулювання діяльності суб'єктів економічної та інноваційної інфраструктури свідчить про те, що їх недосконалість стримує успішне становлення і розвиток вітчизняного бізнес-інкубаторства.

Законодавством майже не підтримується діяльність винахідників, науковців, що мають завершені науково-технічні розробки, не створюються центри трансферу технологій.

Щоб розв'язати проблему розвитку бізнес-інкубаторства треба здійснити заходи щодо удосконалення та адаптації нормативно-правової бази у сфері економічної, інноваційної та підприємницької діяльності до принципів та норм законодавства ЄС, США та РФ та виводити країну до наступного етапу.

За українським законодавством бізнес-інкубатор – Бізнес-інкубатор – це організація, яка надає на певних умовах і на певний час спеціально обладнані приміщення та інше майно суб'єктам малого та середнього підприємництва, що розпочинають свою діяльність, з метою сприяння у набутті ними фінансової самостійності [1].

Одним з перших і основних Законів України що до створення та підтримки бізнес-центрів, центрів розвитку малих підприємств, бізнес-інкубаторів та виробничих та технологічних парків є Закон №2157-14 «Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні» [2], що був підписаний президентом України ще у 2000р., який досі є чинним та нещодавно набув нової редакції.

Для створення сприятливого інституційно-правового середовища для суб'єктів інноваційного процесу у червні 2006р. було прийнято Указ Президента України щодо розвитку інноваційної інфраструктури в Україні [3], що є свідченням актуалізації у свідомості політиків завдань забезпечення інноваційного розвитку. На підставі цього закону Кабінетом Міністрів України 6 червня 2007р. було схвалено рішення про утворення Концепції Державної цільової економічної програми "Створення в Україні інноваційної інфраструктури на 2008-2012 роки" [4], де чітко встановлені проблеми та шляхи їх розв'язання, щодо заходів, які необхідно було здійснити для внесення змін до Закону України "Про інноваційну діяльність" від 04 липня 2002 року №40-15 [5]. Ці закони є основою сучасної законодавчої бази для бізнес-інкубаторів і інноваційних центрів.

Результатом реалізації Концепції Державної цільової економічної програми повинно бути створення нормативно-правової та науково-методичної бази для підтримки і розвитку різних типів підприємств, організацій інноваційної інфраструктури. На кінці 2012, початку 2013 року за планом цієї Концепції передбачалось створити близько 335 інноваційних центрів, центрів трансферу технологій, наукових парків, регіональних інноваційних кластерів, інноваційних бізнес-інкубаторів, банків технологічної інформації тощо.

В частині занять інноваційною діяльністю сучасної законодавчої бази для бізнес-інкубаторів і інноваційних центрів є Закон України, що визначає правові, економічні та організаційні засади формування цілісної системи пріоритетних напрямів інноваційної діяльності та їх реалізації в Україні, «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» від 08 вересня 2011 року №3715-17 [6], після прийняття якого набув зміни закон №40-15, а також Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» від 22 березня 2012 року № 4618-17 [7].

Відповідно до розглянутих законів, Бізнес-інкубатори та Інноваційні центри можуть бути віднесені до категорії інноваційних підприємств, якщо розробляють, проводять, надають і реалізують інноваційні продукти і (або) продукцію або послуги, об'єм яких в грошовому вимірюванні перевищує 70 відсотків його загального об'єму. Проте, практика показала, що відповідно цим законодавчим документам державна підтримка інноваційної інфраструктури своєї мети остаточно не досягла, та що

необхідна більш конкретна державна і регіональна політика щодо забезпечення економіко-правових умов ефективного функціонування, як всієї інноваційної інфраструктури так і, зокрема, бізнес-інкубаторів. Так, наприклад, законодавча невизначеність статусу окремих елементів інфраструктури, перш за все бізнес-інкубаторів, і комплексу послуг, які вони повинні надавати, приводить до різних підходів в їх тлумаченні. У зв'язку з цим необхідно акцентувати увагу на існуючих особливостях в напрямках діяльності таких структур, зокрема в частині ведення інноваційної діяльності.

Щодо реалізації Національної програми сприяння розвитку малого підприємництва – в Україні дуже активно розвивається напрямок бізнес-інкубаторства в автономній республіці Крим. Так у рамках цієї програми у 2013 році в Криму для підприємців-початківців заплановано створити республіканський бізнес-інкубатора також віртуальну біржу контактів.

Одним із заходів програми №2157-14 є забезпечення малого підприємництва фінансово-майновою, організаційно-методичною підтримкою. Але як показує досвід – заручитися підтримкою програми дуже складно, оскільки вона протягом вже 12 років свого існування не відчувала ніяких істотних змін, не містить даних про конкретні обсяги і джерела її фінансування, строки та етапи реалізації.

Як показала практика – програма майже жодного разу не сприяла зростанню малого та середнього бізнесу, про що свідчить зменшення кількості працюючих у цій сфері в середньому на 2% щорічно і збільшення чисельності збиткових малих підприємств з 33,7% у 2006 році до 41,4% у 2010 році.

Після перевірки Колегією Рахункової палати використання міністерством бюджетних коштів, які були спрямовані на виконання заходів з розвитку державного підприємництва, надало результати, що із 20 представлених заходів у програмі, які повинні були сприяти розвитку малого та середнього підприємництва в Україні, повністю втілений лише тільки один, чверть взагалі не виконано, а оцінити результативність залишка проведених заходів неможливо через декларативний характер звітності, який неможливо вже перевірити.

Як приклад зміни державних програм підтримки підприємництва та його фінансування можна поставити Російську Федерацію, яка ще декілька років назад була з Україною на однаковому рівні, а зараз на крок попереду та активно співпрацює з бізнес-інкубаторами США, ЄС і також з Національною Бізнес Асоціацією (NBIA).

Для української держави галузь бізнес-інкубаторства – це перспективне майбутнє. Це розуміють всі форми влади. Свідченням цього є поява нових законів та розпоряджень, щодо створення та підтримки інкубаторства. Не вистачає тільки рішучого шагу – розвиток фінансової підсистеми регіонального інвестування, яка сприятиме забезпеченню фінансової підтримки створення бізнес-інкубаторів, особливо на початковому етапі.

Існує ряд певних факторів, які припиняють прийняття будь-яких законів пов'язаних з фінансуванням. В першу чергу це післякризовий стан країни, і як наслідок високий комерційний ризик інвестування в сферу інновацій та бізнес-інкубаторства. В другу чергу фінансовий стан країни – існування як внутрішнього так і зовнішнього великого боргу, і як наслідок неможливість значних фінансових витрат с тривалим строком окупності інвестицій.

Тому треба застосовувати заходи щодо удосконалення та адаптації нормативно-правової бази у сфері економічної, інноваційної та підприємницької діяльності до принципів та норм законодавства Європейських країн, США та РФ для зростанню малого та середнього бізнесу.

Список літератури:

1. Про затвердження Порядку реєстрації організацій, діяльність яких спрямована на задоволення потреб суб'єктів малого та середнього підприємництва : (Постанова КМУ від 21.05.2009р. № 510) [Електронний ресурс] – 2009р., – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=218793011>
2. Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні : (Відомості ВРУ від 21.12.2000р. №2157-14) [Електронний ресурс] – 2000р., – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2157-14>
3. Про стан науково-технологічної сфери та заходи щодо забезпечення інноваційного розвитку України : (Указ Президента України від 11.07.2006р. №606/2006) [Електронний ресурс] – 2006р., – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/606/2006>
4. Про схвалення Концепції Державної цільової економічної програми «Створення в Україні інноваційної інфраструктури на 2008-2012 роки» : (Розпорядження КМУ від 06.06.2007р. № 381-р) [Електронний ресурс] – 2007р., – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/381-2007-%D1%80>
5. Про інноваційну діяльність : (Відомості ВРУ від 04.07.2002р. №40-15) [Електронний ресурс] – 2012р., – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15>
6. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні : (Відомості ВРУ від 08.09.2011р. 3715-17) [Електронний ресурс] – 2011р., – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3715-17>
7. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні : (Відомості ВРУ від 22.03.2012р. №4618-17) [Електронний ресурс] – 2012р., – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>